

تحلیل هفته

شماره: 507

(23 - 30 جدی 1404 هـ ش)

تظاهرات در ایران؛ خاستگاه، عوامل و سناریوها

این نشریه هفته‌وار، تحلیل رویدادهای مهم سیاسی، اقتصادی، امنیتی و اجتماعی افغانستان و منطقه است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقه‌ای تهیه و نشر می‌گردد.

آنچه درین شماره می خوانید:

- تظاهرات در ایران؛ خاستگاه، عوامل و سناریوها 3
- خاستگاه اولیه و تغییر سقف مطالبات 3
- دلیل گسترش اعتراضات 4
- عوامل گسترش اعتراضات 4
- واکنش و توانایی دولت در مهار تظاهرات 6
- سناریوهای ممکن 7
- نتیجه گیری 9
- پیشنهادات 10
- منابع 10

تظاهرات در ایران؛ خاستگاه، عوامل و سناریوها

مقدمه

به تاریخ ۷ جدی سال روان خورشیدی، ایران بار دیگر شاهد شکل‌گیری موجی از اعتراضات خیابانی بود که نقطه آغاز آن اعتصاب در مارکیت علاءالدین و بازار چارسوی تهران بود. معترضان با بستن دکان‌ها و تجمع در خیابان‌های اطراف از جمله خیابان جمهوری، خواهان ثبات قیمت‌ها و رسیدگی به وضعیت معیشتی شدند.^۱ این اعتصاب که در واکنش مستقیم به افزایش سرسام‌آور نرخ دالر و کاهش بی‌سابقه ارزش پول ملی شکل گرفت در مدت کوتاهی از یک اعتصاب اقتصادی محدود فراتر رفته و به تظاهرات خیابانی در بخش‌های مختلف شهر تهران انجامید و به زودی به دیگر شهرها و ولایات ایران نیز سرایت کرد. اگرچه ایران در سال‌های اخیر بارها تجربه اعتراضات گسترده را پشت سر گذاشته است اما نشانه‌های اولیه این موج جدید حاکی از تفاوت‌هایی جدی با نمونه‌های قبلی است. تفاوت نه فقط در خاستگاه بلکه در نوع مطالبات، ترکیب معترضین و عوامل دخیل در آن می‌باشد. با این وصف، پرسش اصلی نوشتار این است که تظاهرات اخیر ایران چه ماهیتی دارد، چه نیروها و عواملی در شکل‌گیری و گسترش آن نقش ایفا کردند و این تحولات چه مسیرهای احتمالی را پیش روی آینده سیاسی و اجتماعی ایران قرار خواهد داد؟ مقاله حاضر با تمرکز بر بررسی ماهیت اعتراضات، مطالبات معترضین و توازن نیروهای دخیل، می‌کوشد سناریوهای محتمل پیش‌رو را ترسیم کرده و چشم‌انداز تحولات آتی ایران را بررسی کند.

خاستگاه اولیه و تغییر سقف مطالبات

چنانچه در مقدمه هم گفته شد، جرقه اصلی این موج از تظاهرات در ایران از اعتصاب در بازارهای تهران در اعتراض به افزایش نرخ دالر در برابر ارز ملی ایران بود که به سرعت اعتصاب به اعتراض و مظاهره در کل شهر تهران انجامید. اگرچه شعارهای اولیه بر مطالبات صنفی چون کنترل نوسانات ارزی متمرکز بود اما به‌زودی شعارها جنبه کلان‌تر گرفته و تبدیل به نقد سوء مدیریت اقتصادی دولت شد. یک روز پس یعنی در ۸ جدی دامنه اعتراضات به شهرهای دیگر ایران گسترش یافته و شعارهای متعرضین رنگ و بوی سیاسی به‌خود گرفت و پلیس برای مهار آن وارد عمل شد.^۲ با ورود محصلین به جمع معترضین، مطالبات کاملاً سیاسی شده و شعارهایی در حمایت از خاندان پهلوی شنیده شد. در روزهای بعدی دامنه اعتراضات به اکثر شهرها و ولایات ایران گسترش یافت و با سر دادن شعارهای صریحی چون «مرگ بر دیکتاتور»، «جاوید شاه»، «امسال سال خونه، سید علی سرنگونه»، و «این آخرین نبرده، پهلوی بر می‌گرده»^۳ یک اعتراض اقتصادی بازاریان به یک حرکت وسیع با مطالبات کلان سیاسی تبدیل شد. دولت برای مهار و کنترل اعتراضات علاوه بر استفاده از ابزارهای چون استفاده از گاز اشک‌آور و حتی در مواردی انداخت مرمی علیه آن‌عده از معترضین

که از سوی دولت ایران اغتشاشگر نامیده شده اند، نیز در بسیاری از شهرها از جمله تهران مکاتب و دانشگاه‌ها را تعطیل و در روز ۱۹ جدی اینترنت و خطوط تلفون را در سراسر کشور به طور کامل قطع کرد تا جایی که سایت‌های ایرانی به جز یکی دو تا (دولتی) هیچ سایت داخلی ایران در خارج نیز قابل دسترسی نمی‌باشد.^۴ هرچند به دلیل قطعی کامل اینترنت و تلفون در ایران امکان رصد اعتراضات بسیار محدود می‌باشد اما براساس برخی گزارش‌ها وضعیت در این کشور بسیار ناآرام، خشونت‌بار و پرتلفات نشان داده شده می‌شود.

دلیل گسترش اعتراضات

در ظاهر اعتراضات در ایران ریشه در نابسامانی وضعیت اقتصادی دارد. وضعیتی که محصول سوء مدیریت توسط معترضین عنوان شده و ناشی از وضع تحریم‌های خارجی از سوی دولت خوانده می‌شود. به هر صورت قدر مسلم آنست که وضعیت اقتصادی مردم ایران به صورت روز افزون در حال بدتر شدن است. به‌عنوان جرقه وضعیت بد اقتصادی نطقه آغازین این اعتراضات است اما مطالبات سیاسی شرط تداوم و گسترش آن حساب می‌شود. در این معادله افزایش نرخ دالر به عنوان عامل مرکزی بالای همه اقشار فشار وارد می‌کند. از همینرو به‌زودی سطح اعتراض از بازار به لایه‌های دیگر جامعه کشانده شده و به اقشار گوناگون جامعه ایران سرایت کرد. آنچه اعتراضات این بار را به نقطه بی‌بازگشت سوق می‌دهد این است که مردم به این نتیجه رسیده اند که بحران موجود اقتصادی با نحوه و سازوکار مدیریتی دولت ایران قابل اصلاح نمی‌باشد. برای همین مردم با گذر از مطالبه اقتصادی، مستقیماً سازمان سیاسی و بیشتر از آن رأس رهبری این سازمان سیاسی یعنی رهبر جمهوری اسلامی را هدف گرفته اند چیزی که در شعارها هم برجسته است. با توجه به این تظاهرات کنونی به لحاظ دامنه و سطح بسیار وسیع و گسترده‌تر از تظاهرات‌های قبلی بوده و به عنوان درد مشترک تمام اقشار و لایه‌های اجتماعی مردم ایران قابل تعریف است.

عوامل گسترش اعتراضات

هرچند تبدیل شدن یک خواسته اقتصادی به مطالبه سیاسی کلان، خود بازتاب دهنده خطرناک شدن این موج از تظاهرات در ایران است اما با توجه به وضعیت داخلی ایران و قدرت مهارگر دولت آن کشور، گسترش این تظاهرات و فراگیر شدن و تداوم آن به صورت برق‌آسا در سراسر کشور، نمی‌تواند بدون برنامه‌ریزی دقیق ضد نظام کنونی و در پشتیبانی جناح‌های خارجی به چنین حد بزرگی تبدیل شود. گرچه در داخل ایران نیروی مشخصی که توانایی تدارک و سمت‌وسو دادن به تظاهرات را داشته باشد علناً وجود ندارد اما گروه‌های مخالف نظام جمهوری اسلامی به لحاظ تبلیغاتی و سازمان‌دهی از طریق عوامل مخفی خود در

داخل ایران بسیار فعال هستند. مثلاً شهزاده رضا ولیعهد سابق ایران در تشویق معترضین بسیار فعال شده و فراخوانی که در انستاگرام برای ادامه تظاهرات داده بود به هشتاد میلیون بازدید رسیده بود.⁵

به عنوان عامل خارجی کشورهایی که ممکن دست آنها در شوراندن این موج از تظاهرات و سمت و سو دادن آن دخیل باشد، ایالات متحده آمریکا و رژیم اسرائیل بیشتر محتمل است. در همین راستا وزیر خارجه ایران گفته است که اسرائیل و آمریکا اعتراضات در ایران را دامن زده و از «اغتصابات» حمایت می کنند. اگرچه اسرائیل متهم درجه یک شناخته می شود و نمی توان از دخالت دست های پنهان آن انکار کرد اما مقامات اسرائیلی به صورت رسمی با رد هر گونه دخالت در اعتراضات صرفاً از آمادگی خود در صورت حمله ایران خبر داده اند؛⁶ اما موضع آمریکا با موضع اسرائیل متفاوت است. ترامپ پس از گذشت شش روز از اعتراضات صریحاً خطاب به مقامات ایرانی در شبکه اجتماعی خود نوشت «اگر ایران به معترضات مسالمت جو شلیک کند و آنها را به طرز خشونت آمیزی بکشد که این رسم آنها است، ایالات متحده آمریکا به نجات آنها خواهد آمد».⁷ اگر چه ترامپ مواضع خود را در جریان دو هفته ای اخیر بارها تغییر داده و حتی یک بار در پاسخ به اینکه تعدادی از مردم کشته شده و چرا اقدام نمی کند، گفت که ممکن آنها زیر دست و پا شده باشند و بعداً دوباره تهدید قبلی خود را تکرار کرد و اخیراً گفته که طرف ایرانی پیام داده که حاضر به مذاکره است؛⁸ با این حال به تازگی گفته است که «وطن پرستان ایرانی به اعتراض ادامه دهید. نهادهای حکومتی را تصرف کنید. نام قاتلان و آزارگران را ثبت کنید. آنها بهای گزافی خواهند پرداخت. من تمام مذاکرات با مقام های ایرانی را تا توقف کشتار بی معنی معترضان لغو کرده ام. کمک در راه است. عظمت را به ایران برگردانیم.» به تازگی اینکه ترامپ گفته است که کشتارها متوقف شده و اعدام ها بند شده است. تمام این اظهارات نشان می دهد که رئیس جمهور آمریکا برای خود حق دخالت در تظاهرات ایران را داده دلالت بر دخالت آن کشور در این اعتراضات دارد. از سوی دیگر چنین اظهاراتی مظاهره کنندگان را با اتکاء به پشتوانه آمریکا بیشتر برای تداوم اعتراضات تشویق و تهییج می کند.

گذشته از رژیم صهیونیستی اسرائیل و آمریکا به دست داشتن در تظاهرات کنونی در ایران، تعداد زیادی از کشورهای دیگر جهان به خصوص کشورهای غربی از معترضین حمایت کرده و حتی اجازه داده اند که پرچم رسمی ایران از اماکن دیپلماتیک به زیر کشیده شود. به تازگی نیز رئیس پارلمان اروپا در حمایت از معترضین ورود نماینده های ایران را به پارلمان اروپا ممنوع ساخت.⁹ با اینکه این اقدامات مستقیماً دخالت در گسترش اعتراضات پنداشته نمی شود اما می تواند نشان دهد که چه کشورهایی در کنار معترضین ایستاده و روحیه معترضین را برای ادامه کارشان افزایش می دهند.

واکنش و توانایی دولت در مهار تظاهرات

از آنجا که این موج از تظاهرات در پی اعتراض به وضعیت بد اقتصادی است در واکنش به آن نظام ایران برداشت دو گونه ارائه کرده است. از یک طرف مقامات جمهوری اسلامی حتی رهبر آن با قبول حق اعتراض به معترضین به نسبت وضعیت بد اقتصادی وعده صحبت و رسیدگی با معترضین را دادند و از سوی دیگر تهدید سرکوب عوامل اغتشاش گر را. مثلاً رهبر ایران در سخنرانی خود در خصوص این موج از اعتراضات گفت «اعتراض به جاست اما اعتراض غیر از اغتشاش است. ما با معترضین حرف می‌زنیم. مسئولین باید با معترضین حرف بزنند، اما با اغتشاشگر حرف زدن فایده‌ای ندارد. اغتشاشگر را باید به جای خودش نشانند.»¹⁰ از طریق این تقسیم‌بندی از یک سو نظام ایران به جهانیان نشان می‌دهد که به عنوان یک نظام دموکراتیک حق اعتراض را برای مردم به رسمیت می‌شناسد اما از طرف دیگر خود را محق می‌داند که عوامل اغتشاش گر و فتنه‌انگیز را نابود کند. در این میان کدام معیار و شاخصی وجود ندارد که معترض زی حق را از اغتشاش گر فتنه‌انگیز تفکیک کند و از اینرو ممکن است در مواردی نظام به جای سرکوب عوامل اغتشاش گر و مزدور همه را سرکوب می‌کند.

به لحاظ توانایی مهارگری دولت ایران سابقه موفقی در خاموش کردن تظاهرات و اعتراضات دارد که در نمونه‌های قبلی تجربه شده است. دولت ایران علاوه بر نیروهای انتظامی که در خط مقدم خاموش ساختن تظاهرات قرار داد، نیروهای دیگری نیز در اختیار دارد که آنها به صورت غیر مستقیم شبکه‌ها و عوامل پشت پرده در تظاهرات را متلاشی می‌کنند. این نیروها شامل دستگاه اطلاعاتی (استخبارات) و قدرتمندتر از آن سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است. بیشتر از هر نیروی سپاه با در اختیار داشتن امکانات و نیروی بشری بسیار زیاد در صورت ناتوان شدن نیروی انتظامی وارد عمل می‌شوند. این نیروها که به «لباس شخصی‌ها» مشهور هستند، با نشانه گرفتن پیشروهای مظاهرة‌کننده‌ها با صلاحیتی که از خود دستگاه رهبری در اختیار دارند دست شان برای هر گونه اقدامی باز است. برای همین است که در جریان این موج از تظاهرات برخی از کشورهای غربی در تلاشند تا سپاه را در فهرست گروه‌های تروریستی قرار دهند. حتی گزارش‌هایی وجود دارد که نظام ایران نیروهای مسلح عراقی حامی خود را برای امنیت بیشتر وارد ایران کرده است. با این حال آنچه دولت ایران را در دو راهی مماشات و شدت با معترضین قرار داده، هشدارهای مکرر ترامپ است. اینکه ترامپ در حمایت از معترضین اقدام نظامی علیه ایران می‌کند و یا خیر؟ خود قابل بحث است اما هشدارهای پیاپی وی می‌تواند نظام ایران را در اعمال قوه قهریه علیه معترضین محتاط سازد.

سناریوهای ممکن

با توجه به متغیرهایی چون عمق بحران موجود، سطح بالای مطالبات سیاسی، توانایی سرکوب دولت و میزان مداخله و فشار خارجی، دو سناریوی عمده قابل ارائه است:

سناریوی تغییر نظام: براساس متغیرهایی چون عمق بحران موجود، سطح بالای مطالبات سیاسی و مداخله و فشار خارجی سناریوی سرنگون شدن نظام کنونی ایران متصور است. تحقق این سناریو بستگی به چند عامل کلیدی دارد:

- ادامه تظاهرات به شکل شبکه‌ی، گسترده و فراگیر؛
- تصرف اماکن دولتی (آنچه که ولیعهد سابق و به تازگی ترامپ هم به آن تأکید کرده اند)؛
- ورود تمام اقشار جامعه به خصوص کارمندان بدنه دولت به جمع معترضین؛
- مداخله خارجی از طریق تشویق تظاهرات و محدود ساختن قدرت مانور جمهوری اسلامی در جهان
- مانند تصرف سفارتخانه‌های دولت در خارج، وضع تحریم‌های شدیدتر (موردی که ترامپ تهدید کرد که هر کشوری که با ایران تجارت نماید با افزایش تعرفه ۲۵ درصدی امریکا مواجه خواهد شد)؛
- و آخرین مورد مداخله نظامی چند منظور مانند انجام عملیات‌ها علیه مراکز تصمیم‌گیری و سوق اداره نهادهای سرکوب‌کننده به خصوص سپاه و یا بمباران وسیع چنین بخش‌ها.

آنچه سرعت تحقق این سناریو را بیشتر می‌سازد، هم‌زمانی تمام عوامل مذکور به صورت هماهنگ که نه تنها در داخل نظام را در تنگنا قرار دهد بلکه ضربات خارجی چنان گسترده و کوبنده باشد که توان مقابله دولت را سلب نماید. موردی که احتمال تحقق این سناریو را کمتر می‌سازد، عدم مداخله خارجی است. هرچند ترامپ گفته تماماً گزینه‌ها روی میز است اما ریسک وارد شدن به جنگ با جمهوری اسلامی که به سان شیرزخمی می‌ماند می‌تواند هزینه زیادی برای امریکا و اسرائیل داشته باشد و شاید ترامپ جرأت نکند چنین هزینه‌ی را متقبل شود. عامل دیگری که این سناریو را از دور خارج می‌کند، احتمال انجام معامله دو طرف است. چنانچه ترامپ گفته که طرف ایران خواستار مذاکره شده، با گرفتن امتیازات بزرگ از طرف نظام جمهوری اسلامی، دست از سر آن بردارد. این هم بستگی به این دارد که آیا نظام ایران در چنین شرایطی تن به دادن امتیاز دلخواه به ترامپ می‌دهد یا نه. البته در مزر میان بقا و فنا دادن امتیاز برای بقا گزینه عاقلانه‌تر می‌باشد.

سناریوی مهار و مدیریت وضعیت: تحقق این سناریو نیز بستگی به چند عامل دارد:

- سرکوب تدریجی و گسترده در وضعیتی که تمام راه‌های نظارت بیرونی قطع است؛
- درهم‌شکستن عوامل اصلی و مراکز اصلی هسته‌های مخالف در داخل؛
- به کارگیری نیروهای کمکی خارجی مثل گروه‌های عراقی طرفدار نظام و یا حتی از نیروهای خارجی از کشورهای حامی؛
- وعده‌های اقتصادی به مردم از طریق افزایش یارانه و دیگر راه‌های ممکن.

این سناریو در صورتی قابل تحقق است که نظام هم‌زمان بتواند با بکارگیری تمام توانایی‌های سرکوب‌گرایانه خود هسته‌های اصلی و سازمان‌دهندگان تظاهرات را متلاشی کرده و از طرف دیگر وعده‌های دلگرم‌کننده اقتصادی به عام مردم بدهد. همچنان عامل دیگر تعیین‌کننده در این سناریو، انجام اصلاحات اجتماعی مورد انتظار مردم توسط نظام است. با توجه به قدرت سرکوب‌گرایانه دولت ایران که در گذشته هم تجربه شده و از طرف نرمش و کنش نظام در برابر مردم در ایران احتمال تحقق این سناریو بالاست البته شرط لازم آن عدم ازدیاد فشار خارجی و حمله نظامی به قصد نابودی رژیم در ایران است که اگر دولت ایران در مقابل خواست‌های داخلی نرمش‌پذیر است برای رفع فشارهای خارجی ممکن حاضر به واگذاری امتیاز به امریکا و اسرائیل شود.

سناریو تداوم بحران کنترل شده: مطابق به این سناریو اعتراضات اجتماعی نه به فروپاشی نظام سیاسی منجر می‌شود و نه به بازگشت ثبات پایدار بلکه به صورت مقطعی، پراکنده و قابل مهار ادامه می‌یابد. دولت با عبور از رویکرد سرکوب گسترده وضعیت را به طرف کنترل حرکت می‌دهد به گونه که تمرکز استفاده از قوه قهریه محدود به شهرها و نقاط حساس به خصوص تهران و مراکز اصلی قدرت می‌شود و در سایر مناطق از ابزارهای اطلاعاتی، قطع شبکه‌های اعتراضی استفاده می‌گردد. در نتیجه‌ی فروکش نسبی اعتراضات خیابانی، فشار خارجی به‌ویژه تهدید مداخله نظامی ایالات متحده کاهش می‌یابد. با این حال، تداوم تحریم‌ها و ناکارآمدی ساختاری اقتصاد به بدتر شدن تدریجی وضعیت معیشتی می‌انجامد. البته چشم‌انداز این وضعیت نیز تکرار همان دور باطل یعنی خروش مردم و سرکوب دولت خواهد بود که اگرچه دولت قادر به مهار واکنش‌های خیابانی است اما نارضایتی اجتماعی روز به روز بیشتر می‌شود. طبیعتاً چنین چشم‌اندازی آینده ایران را بیشتر در هاله ابهام قرار داده و تکرار هر سناریوی را بار دیگر محتمل می‌سازد.

نتیجه گیری

تظاهرات اخیر در ایران که خاستگاه اولیه آن اعتراضات اقتصادی بازاریان به نوسانات ارزی و وضعیت معیشتی بود به سرعت به جنبشی گسترده با ماهیت سیاسی تبدیل شد. این تحول نشان دهنده عمق نارضایتی های ساختاری در جامعه ایران است؛ جایی که مطالبات معیشتی به دلیل ناکارآمدی مدیریت اقتصادی و فشارهای خارجی به سرعت به تقابل مستقیم با ساختار سیاسی حاکم منجر می شود. ویژگی متمایز این موج، گستردگی جغرافیایی، مشارکت اقشار مختلف اجتماعی و صراحت شعارهای ضدحکومتی و حتی طرفدارانه نظام پیشین است. عوامل گسترش این اعتراضات را می توان در ترکیب نارضایتی عمیق داخلی و تأثیر عوامل خارجی جستجو کرد. از یک سو بی اعتمادی مردم به توانایی نظام در حل بحران های اقتصادی و معیشتی محرک اصلی تداوم اعتراضات است و از سوی دیگر، حمایت های تبلیغاتی و معنوی مخالفان در خارج و اظهارات تحریک آمیز مقامات کشورهای غربی به خصوص ایالات متحده به تشدید فضای بحرانی و امیدواری معترضان به حمایت خارجی دامن زده است. دولت ایران در واکنش به این اعتراضات همانند گذشته از استراتژی دوگانه «مصلحت جویانه و سرکوب گرایانه» استفاده کرده است. به رسمیت شناختن حق اعتراض از یک سو و برچسب زدن به بخشی از معترضان به عنوان «اغتشاشگر» و سرکوب آنها از سوی دیگر همراه با به کارگیری تمامی ابزارهای امنیتی و با قطع وسایل ارتباطی می تواند نشان دهنده عزم حکومت برای کنترل وضعیت از طریق قوه قهریه باشد.

با در نظر گرفتن تمام متغیرها و عوامل پیدا و پنهان در این موج از تظاهرات در ایران سه سناریو تغییر نظام، مهار و مدیریت وضعیت و تداوم بحران بدون سرنگونی دولت اما تضعیف شدن شدید نظام به نظر می رسند. آنچه سناریو اول را بیشتر محتمل می سازد مداخله خارجی به عنوان عامل تعیین کننده است. هرچند در این سناریو عامل داخلی مهم است اما در صورت وارد عمل شدن عامل خارجی امکان تحقق آن افزایش می یابد. هرچند این سناریوی حداکثری است اما بسیار پر هزینه به خصوص برای عامل خارجی. با توجه به این مسئله، دستگاه تصمیم گیری ترامپ با تداوم لفاظی اما پرهیز از ورود به درگیری مستقیم، سرمایه گذاری اصلی را بالای عامل داخلی کند تا با کمترین هزینه نظام ایران را به طرف سقوط سوق دهد. سناریوی دومی با تجربه تاریخی جمهوری اسلامی هم خوانی بیشتر دارد. بدون ملاحظه نظام ایران خود را به چنین روزهایی آماده کرده و از اینرو به سادگی چنین مظاهراتی آنرا دستپاچه نمی سازد. نظام ایران با استفاده از رویکرد سرکوب تدریجی، انجام اصلاحات نانوشته و دادن امتیاز اقتصادی به مردم از شدت مظاهرات می کاهد و هکذا با دادن امتیازاتی به امریکا که انتظار گرفتن امتیاز را نیز دارد، آب بالای آتش خواهد انداخت. در این میان یک احتمال دیگر نیز قابل طرح است اینکه وضعیت ایران به طرف فرسایشی شدن هم اعتراضات و هم دولت پیش می رود. دولت باقی می ماند اما به شدت ضعیف و شکننده؛ جامعه ایران رادیکال تر اما ناتوان در

سرنگونی نظام شده و نظام حالت نظامی و پلیسی را می‌گیرد. این سناریو مرز میان برگشت به ثبات و فروپاشی را بسیار رقیق و آینده را بیشتر مبهم نشان می‌دهد. رفتن به طرف ثبات و یا فروپاشی بستگی به انسجام نیروهای نظام و در مقابل آن جامعه عاملی خارجی دارد. هر کدام از انسجام و قدرت بیشتری برخوردار باشد، در آینده تعیین‌کننده وضعیت خواهد بود.

پیشنهادهای

1. نیاز است دولت ایران با رسیدگی به خواسته‌های برحق معترضین که همانا اوضاع بد اقتصادی است، زمینه اصلی اعتراض مردم را از میان بردارد؛
2. مردم ایران نیز بدانند که ثبات موجود در ایران، بهتر از هر خواسته دیگری است؛ پس نباید بدون محاسبه دقیق ابزار اجانب شده در راستای تأمین منافع آنها حرکت کنند و یا با آتش‌زدن اماکن عامه و حمله به مراکز دولتی، به دست خویش کشور خود را نابود کنند؛ بلکه اعتراض خود را به گونه‌ای که فرهنگ والا و تمدن پر بار آنها را ایجاب می‌کند، انجام دهند؛
3. ضرورت است که امارت اسلامی سیاست عدم مداخله و بی‌طرفانه خود را در خصوص قضایای ایران ادامه داده از طریق بیانیه‌ها و اقدامات دیپلماتیک دولت و مردم ایران را به خویشتن‌داری تشویق کند.

منابع

1. اعتصاب و تجمع اعتراضی فروشندگان پاساژ علاءالدین تهران. سایت دویچه وله، تاریخ نشر ۱۴۰۴/۱۰/۷ [قابل دسترسی:](#)
2. دومین روز اعتراضات گسترده بازاریان در تهران و دیگر شهرها؛ پلیس به خشونت و شلیک گاز اشک‌آور متوسل شد. سایت یورونیوز، تاریخ نشر ۲۰۲۵/۱۲/۲۹ [قابل دسترسی:](#)
3. از اعتراض به افزایش قیمت دلار تا جاوید شاه. سایت دویچه وله، تاریخ نشر ۱۴۰۴/۱۰/۱۹ [قابل دسترسی:](#)
4. گزارش‌ها حاکی از قطعی کامل اینترنت در ایران است. سایت ایران انترنشنال، تاریخ نشر ۱۹ جدی ۱۴۰۴. [قابل دسترسی:](#)
5. ویدیوی فراخوان شاهزاده رضا پهلوی در اینستاگرام به ۸۰ میلیون بازدید رسید. ایران انترنشنال، تاریخ نشر ۱۴۰۴/۱۰/۱۸ [قابل دسترسی:](#)
6. آنچه باید درباره اعتراضات در ایران بدانید. یاست دویچه وله، تاریخ نشر ۱۴۰۴/۱۰/۲۰ [قابل دسترسی:](#)
7. واکنش ترامپ و دیگر مقام‌های آمریکایی به اعتراضات در ایران از آغاز تا امروز. بی‌بی‌سی فارسی، تاریخ نشر ۱۴۰۴/۱۰/۲۳ [قابل دسترسی:](#)
8. همان منبع
9. رییس پارلمان اروپا: ورود نمایندگان جمهوری اسلامی به ساختمان‌های پارلمان اروپا ممنوع است. ایران انترنشنال، تاریخ نشر ۱۴۰۴/۱۰/۲۲ [قابل دسترسی:](#)
10. رهبر ایران: با معترض حرف می‌زنیم، اما اغتشاشگر را باید سر جایش نشانند. بی‌بی‌سی فارسی، تاریخ نشر ۲۰۲۶/۱/۳ [قابل دسترسی:](#)

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی یک نهاد مطالعاتی غیردولتی و غیرانتفاعی می باشد که در سال ۱۳۸۸ خورشیدی در شهر کابل بنیان نهاده شده است. این مرکز از طریق پژوهش های دقیق و بی طرفانه خویش به منظور ارزیابی و غنامندی پالیسی ها در افغانستان ومنطقه فعالیت می کند.

ارتباط با ما:

ایمیل: info@csrsaf.org

وب سایت: www.csrsaf.org

+93780618000

تماس: +۹۳۷۸۰۶۱۸۰۰۰

www.csrsaf.org

info@csrsaf.org